

Täysistunto

Torstai 22.10.2020 klo 16.00—18.45

2.4. Suullinen kysymys turpeen energiakäytöstä (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 139/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tämä keskustelu laajeni nyt turpeeseen. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.44 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Niin, yksi hallituksen keskeisistä kiista-aiheista on ollut päätös turpeen energiakäytön puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä. Tällä viikolla ministeri Ohisalo puhui turpeen alasajosta. Keskustan ministeri ja puheenjohtaja Saarikko torppasi todeten, ettei turpeen käyttöä olla kieltämässä. [Vasemmalta: Ei olla!] No, ilmastonmuutoskysymyksissä unohtuu usein iso, globaali kuva. Jos joku kuvittelee, että ajamalla alas turpeen onnistumme Suomessa leikkaamaan pois 10 prosenttia päästöistä, hän erehtyy. Turvehan korvautuu jollakin muulla, mahdollisesti tuontienergialla.

Hallituspuolue keskustan kansanedustaja Hoskonen, ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, sanoo taistelevansa turpeen puolesta: ”Turpeen alasajo on taivaanrannan maalareiden aiheuttama kotimainen murhenäytelmä.” [Puhemies koputtaa] Kysyn: kumpi linja voittaa, [Puhemies: Aika!] Hoskosen vai Ohisalon linja? [Antti Kurvinen: Hoskosen!]

16.46 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus, että turve tullaan vähintään puolittamaan vuoteen 2030 mennessä. Mutta: nythän tästä turpeesta on tehty erittäin iso imagokysymys, ja näyttää sille, että vaikka me emme tekisi mitään toimia, me tulemme jo puolelta välissä tätä vuosikymmentä olemaan alemmissa luvuissa — tai ylemmissä, miten sen nyt haluaa sitten ilmaista — kuin se hallitusohjelman kirjaus. Ja tässä on kyse siitä, että tietyllä tavalla tämä keskustelu on tehnyt turpeesta imagokysymyksen, ja tällä hetkellä sitten erilaiset niin yhtiöt kuin kunnalliset tahot, erityisesti lämpölaitokset, ovat lähteneet hakemaan muita ratkaisuja, ja tämä on ennustettavissa. Mutta missään nimessä turvetta ei kielletä, se tulee olemaan jatkossakin. Minä näen erittäin paljon turpeelle mahdollisuuksia: kaikki kasvuturpeeseen liittyvä — kyllä minä haluan talvella syödä suomalaista salaattia. [Leena Meri: Ehkä enemmän Hoskosen linjoilla!] Minä haluan suomalaisia vihanneksia, [Puhemies: Aika!] ne on kaikki tehty kasvuturpeeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt, koska keskustelu on laajentunut turpeeseen, sähkömarkkinalakiin ja sähkönsiirtohintoihin, tästä kokonaisuudesta vastauspuheenvuoroja haluavat voivat käyttää puheenvuoroja. Olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2020 vp

16.47 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Turpeen tuotanto työllistää Suomessa 2 800 henkilöä, ja turpeentuotannon palkkojen ja sosiaalivakuutusmaksujen arvo on melkein puoli miljardia vuodessa, kun otetaan huomioon turvetuotannon välilliset työllisyysvaikutukset.

Koska kivihiilestä luovutaan eikä maakaasu ole kokonaistaloudellisesti kilpailukykyinen energialähde, turpeen energiakäytön korvaajaksi jää biomassa. Mutta kysyn hallitukselta: onko tämä kokonaistaloudellisesti kannattavaa?

16.48 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tulen itse turvealueelta, minulla on paljon ystäviä, jotka ottavat elantonsa turvetuotannosta ja -teollisuudesta, mutta meillä on selkeä linjaus tässä olemassa, ja meillä on linjaus myös siitä, ettei tule ainespuuta mennä polttoon, mutta tämä on ehdottomasti se ongelma tällä hetkellä: millä me pystymme sitä estämään?

Toisaalta tässä on myös yksi sellainen, jota meidän pitäisi saada... Meillä ensiharvennukset ovat jääneet ehdottomasti liian pieniksi tällä hetkellä. Meidän pitäisi saada — mutta tunnustan, se todennäköisesti nostaa hintoja. Ja mitä sanoo sitten meidän metsäteollisuus siitä, jos kantohinnat lähtevät nousemaan tätä kautta? Eli kyllä tässä on tietyllä tavalla kiik-kulautakin olemassa.

16.49 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nyt suunnattomasti lisääntymässä tuulivoima, ja se tulee lisäämään myöskin nopearytmisiä teho-vaihteluja enemmän kuin mihin muiden tuotantomuotojen säätökapasiteetti riittää. Kyse on tuotannon, ei verkon, ongelmista. Suomeen onkin muodostumassa niin sanotut kysyntäjoustomarkkinat. Ongelmana on, etteivät nämä kustannukset kohdistu ongelman aiheuttajille eli tuulivoimaloille vaan kantaverkkoon. Oikea maksaja olisivat tuuli- ja aurinkosähkön tuottajat, jolloin myös nämä kulut sisältyisivät kilpailutettavan energian hintaan eivätkä rasittaisi ennestäänkin korkeita siirtohintoja.

Ministeri Lintilä, mihin toimiin aiotte ryhtyä, että kysyntäjoustomarkkinoiden kustannukset kohdistuisivat niille sähköverkon toimijoille, jotka tuon säätötarpeen aiheuttavat?

16.50 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti kantaverkko on se, josta me valtiona kannamme vastuun, ja se tullaan pitämään. Se, mitä siirtoja tapahtuu, niin nämä kokonaisuudet tulevat sitten aina investoivan yhtiön pusista.

Mutta nyt pitää muistaa koko ajan yksi asia: Me puhumme vähähiilisyydestä, hiilineutraalista Suomesta ja niin edelleen. Se tarkoittaa sitä, että Suomi sähköistyy. Suomi sähköistyy, me tulemme menemään entistä enemmän sähkön ehdoilla, ja meidän täytyy tämä peruspaletti pitää kunnossa. Muuten me emme tule täyttämään niitä tavoitteita, joita meille on asetettu.

16.50 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että täällä keskustellaan suomalaisten energiakustannuksista ja -paletista laajemminkin, ja toivoisin, että pysytään myös tosiasioissa sikäli, että esimerkiksi turpeella ei sähkön hintaan ole kyllä mitään merkitystä, se on täysin marginaalissa sähköntuotannossa. Kaukolämmön tuotannon osalta on erittäin tärkeää, että edetään muissa kuin polttamiseen liittyvissä rat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2020 vp

kaisussa. Itse asiassa Energiateollisuus itse ennustaa, että jo 15 vuoden päästä puolet lämmöntuotannosta on siirtynyt kaukolämpöön, hukkalämpöön ja niin edelleen.

Mutta mitä tulee sähkön siirtoverkkoihin, niin siinä jos jossain Suomessa tarvittaisiin sosialismia sikäli, [Paavo Arhinmäki: Hyvä! — Naurua] että luonnolliset monopolit eivät ole markkinataloutta, ja on syytä meidän kaikkien täällä todeta, että olisi parempi, että ne olisivat yhteiskunnan omistuksessa. Paluuta siihen ei kuitenkaan taida kellään olla: ei niillä kuntapäätäjillä, jotka ovat Kurvisen ja muiden puolella olleet niitä yksityistämässä, eikä isojen yhtiöiden osalta. Tässä Lintilä viittasi siihen, että ei nyt ehdi tehdä kaikkia niitä muutoksia, joita edustaja Vestman on hyvin lakialoitteessa ehdottanut. Eikö nyt voitaisi yhdessä tässä salissa, muutenkin kuin täällä kyselytunnilla kysellen, [Puhemies: Aika!] tehdä yhdessä sellainen laki, joka kerralla tekee sen luonnollisen monopolin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.52 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin ryhmän puheenjohtaja Mykkänen hyvin tietää, eduskunta säätää lait. Minä tuon esityksen tähän taloon, ja se tulee olemaan hallituksen esitys. Se menee sen jälkeen valio-kunnan käsittelyyn. Jos siinä nähdään tarpeita muutoksiin, jotka ovat perusteltuja, niin olen niihin valmis, [Ben Zyskowicz: Jes!] mutta tällä hetkellä en ole havainnut vielä siinä kokoomuksen esityksessä mitään sellaisia asioita, jotka olisivat tähän hallituksen esitykseen niin merkittäviä muutoksia, että niitä tulisi jo tässä vaiheessa huomioida.

16.52 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun turvetta ja kivihiiltä vähennetään, niin ei pidä ajatella, että ne korvautuisivat muulla kuin kotimaisella polttoaineella. Nyt kun teollisuuden vero siirretään EU:n minimiin, niin se avaa jo paljon uusia mahdollisuuksia.

Kun datakeskuksia rakennetaan ja ne kytketään kaukolämpöverkkoon, niin sillä lämmitetään satojentuhansien asukkaiden koteja. Kirkkonummella ollaan suunnittelemassa datakeskusta, josta lämpöä tulee kymmenientuhansien omakotitaloasukkaiden koteihin. Nämä muutokset vaativat vielä joitakin lakimuutoksia näitten lämpöpumppujen osalta, datakeskuksen osalta. Pitäisi myöskin pohtia sitä, voisiko myöskin sähkövastuksia siirtää tähän alempaan veroluokkaan, jotta saataisiin maksimaalinen joustavuus tähän järjestelmään. Millä aikataululla nämä lakimuutokset tulevat tänne eduskuntaan?

16.53 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä nimenomaisissa kysymyksissä joudumme vielä jumppaamaan direktiivien kanssa, sillä asiaa säätelevä direktiivi ei tunne näitä lämpöpumppuja, mutta valtiovarainministeriössä tavoite on, että ensi vuoden aikana tähän voitaisiin palata. Tarve on ilmeinen: meidän kannattaa ilman muuta pyrkiä eri tavoin rohkaisemaan ja kannustamaan ratkaisuja, joissa kaikinainen sellainen hukkalämpö, josta tässä on myös kyse, saataisiin käyttöön ja saataisiin myös nämä, onko se nyt, 5:tä megawattituntia pienemmät datakeskukset mukaan tähän hyödyntämiseen.

16.54 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kokoomus sanoo, ettei arjen kustannuksia pidä nostaa, mutta esitti vaihtoehtobudjetissaan lämmitys-polttoaineiden verojen korottamista 150 miljoonalla eurolla. [Antti Kurvinen: Kaksinaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2020 vp

maista!] Samoin te esititte vaaliohjelmassa kuluttajan sähköveron korottamista 100 miljoonalla eurolla — siis kokoomus.

Tänään jo mainitun Ylen selvityksen mukaan siirtohintojen korotukset johtuvat pitkälti lainsäädännöstä ja Energiaviraston laatimasta valvontamallista. Minä pidän arviointivirheenä, että Energiavirasto ei nähnyt valvontamallin johtavan yhtiöiden sallitun liikevaihdon nousuun jopa 38 prosentilla. Kuluttajat, jotka ovat jo pitkään vaatineet perusteita korkeille siirtohinnoille, ovat syystäkin pettyneitä. Ministeri Lintilä, Energiavirastolta tarvitaan nyt selventävä lausunto selvityksestä ja siitä, miten tilanteeseen tullaan puuttumaan. Me tarvitsemme vastuullisuutta myös verkkoyhtiöiltä. Milloin me saamme tämän selvityksen?

16.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa lakiesityksessä yksi keskeisiä osioita on se, että me tulemme oikeastaan keräämään Energiavirastolle enemmän työkaluja valvontaan ja hintoihin vaikuttamiseen. Ja kuten sanoin, Energiavirastosta ovat luvanneet, että he avaavat oman laskentamallinsa siinä vaiheessa, kun tämä laki on tullut eduskunnasta — eli siinä vaiheessa on heillä reagoinnin paikka. Heillähän tarkastelujakso on pitkä, se on 4 vuoden tarkastelujakso, eli siinä vaiheessa me tulemme näkemään sitten Energiaviraston muutoksen tähän kokonaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.56 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Arhinmäkeä siitä tuesta, jonka ilmaisitte tälle kokoomuksen esitykselle monopolituottojen leikkaamiseksi. Se on ainoa keino pistää siirtohinnat kuriin. On meidän yhteinen velvollisuutemme löytää ne tehokkaat keinot, joilla vihdoinkin korjataan pieleen mennyt sähkönsiirtohintojen valvonta.

Me olemme kokoomuksessa esittäneet konkreettiset keinot, jotka leikkaisivat verkkoyhtiöiden tuottoja sadoilla miljoonilla euroilla. Tätä esitystämme tukevat asiantuntijaprofessorit. Olemme tehneet esityksemme auttaaksemme tiukilla olevia suomalaisia ja tarjonneet sen hallituksen käyttöön. Me olemme valmiita tukemaan hallitusta, jos se tuo vastaavan esityksen eduskuntaan. Kosmeettiset muutokset lakiin eivät nyt tässä tilanteessa enää riitä. Hyvä hallitus, meillä on keinot, onko teillä tahtoa? Voisiko sähkönsiirtohintojen perusteellinen korjaus olla todella asia, joka yhteisesti täällä eduskunnassa laitetaan kuntoon?

16.57 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt väkisin edustaja tuo kuvaa, että tässä olisi valtavan iso ero kokoomuksen esityksen ja tämän tulevan hallituksen esityksen välillä. Ei se niin dramaattinen tule olemaan. Edustaja sanoi, että te olette esittäneet konkreettisia keinoja. Yleensä hallituksen esitys on aika konkreettinen keino. Ja, kuten sanoin, ne toimet, joita siinä tulee olemaan, tulevat tekemään sen, että seuraavien vuosien aikana näitten yritysten tuottoprosentti tulee olemaan noin 4 prosentin luokkaa, ja sillä on konkreettinen vaikutus.

Kysymyksen käsittely päättyi.